

УДК 339.1

Є. Фалько

E. Falko

**ІНФОРМАТИЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ:
СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ І МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ****INTERNATIONAL TRAVEL BUSINESS INFORMATIZATION:
GLOBAL TRENDS AND MACROECONOMIC ASPECT**

Проаналізовано стан інформатизації міжнародного туристичного бізнесу. Виявлено, що зростання кількості користувачів Інтернету і мобільного зв'язку веде до зростання міжнародного туристичного бізнесу. Обґрунтовано, що Азіатський регіон має найбільші темпи розвитку туристичного бізнесу і приріст користувачів Інтернету. Доведено, що на глобальному ринку в усіх мега-регіонах світу постійно зростають доходи від туризму, а розвиток інформатизації туристичного бізнесу позитивно впливає на макроекономічні показники країн світової економіки: доходи, обсяг експорту, ВВП, зайнятість населення.

Ключові слова: глобальний ринок, розвиток, Інтернет позитивні тенденції, доходи, країни, перспективи.

Проанализировано состояние информатизации международного туристического бизнеса. Выявлено, что рост количества пользователей Интернета и мобильной связи ведет к росту международного туристического бизнеса. Обосновано, что Азиатский регион имеет наибольшие темпы развития туристического бизнеса и прирост пользователей Интернета. Доказано, что на глобальном рынке во всех мега-регионах мира постоянно растут доходы от туризма, а развитие информатизации туристического бизнеса положительно влияет на макроэкономические показатели стран мировой экономики: доходы, объем экспорта, ВВП, занятость населения.

Ключевые слова: глобальный рынок, развитие, Интернет положительные тенденции, доходы, страны, перспективы.

The state of international travel business informatization is analyzed. It is revealed that the increase in the number of users of Internet and mobile communication leads to the growth of international travel business. It is substantiated that the Asian region has the highest rate of the development of tourist business and the growth of Internet users. It is proved that at the global market in all mega-regions of the world revenues from tourism are constantly growing and the development of travel business informatization has a positive effect on macroeconomic indicators of countries in the global economy: profits, exports, GDP and employment.

Keywords: global market, development, Internet positive trends, profits, countries, prospects.

Постановка проблеми. Глобалізація основних світогосподарських зв'язків і процесів зумовлює посилення конкуренції між країнами, регіонами та суб'єктами міжнародних ринків. Відбувається процес якісного перетворення цілісного світу, зокрема, зміна технологічних та економічних засобів виробництва і світогляду людей на цінності цивілізаційного розвитку. В сучасних умовах формується нова модель функціонування багатьох видів послуг на основі інформаційних технологій і комп'ютерної техніки, що приводить до істотної зміни змісту їх продукту. Крім того, розвитку нових видів послуг сприяє їх здешевлення і розширення доступу до них домашніх господарств в результаті комп'ютеризації.

Глобальна інформатизація, яка має місце в останні десятиліття, вплинула на розширення сегментів ринку туристичних послуг та посилення впливу туристичного бізнесу на макроекономічні показники національних економік. Науково-теоретичні засади дослідження сучасних тенденцій на глобальному ринку туристичних послуг в координатах макроекономічних показників країн з різним рівнем інформатизації суспільства потребують подальшого вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обґрунтування науково-теоретичних та науково-методологічних основ дослідження загальних тенденцій і вирішення різних проблем у туризмі представлено у наукових працях: А. Мазаракі, Т. Ткаченко, Г. Папіряна, В. Азара, М. Біржакова, Д. Боуена, Ю. Веденіна, Н. Восколовича, В. Гуляєва, І. Зоріна, Д. Мейкенза, С. Мельниченко, В. Преображенського, В. Сеніна, Т. Сокол, Г. Харріса, А. Чудновського, Д. Мейкенза, С. Мельниченко та ін.

За твердженням О. А. Лебедевої, туризм спроможний чинити активний вплив на економіку регіону (або країни), в якому він розвивається, на його господарську, соціальну та гуманітарну основи [1]. Автор зазначає, що сектор туристичних послуг створює нові робочі місця, виступає піонером освоєння нових районів та каталізатором прискореного розвитку національної економіки, є мультиплікатором зростання національного доходу, зайнятості й розвитку місцевої інфраструктури і зростання рівня життя місцевого населення, виступає як ефективний засіб охорони природи та культурної спадщини.

Для ефективного розвитку інформаційних технологій у туристичному бізнесі важливою передумовою є узгодження дій і заходів органів державної адміністрації та підприємств і організацій галузі, а також державна (муніципальна) організаційна, правова, фінансова (бюджетні та позабюджетні джерела) підтримка [2]. Туристична індустрія визначає широту розуміння туристичного попиту та охоплює не лише матеріальні цінності й послуги, що служать безпосередньо туристичному споживанню. Особливості економічної системи країни визначають комплекс найважливіших чинників розміщення послуг, а географічні ознаки «служують основою для аналізу просторової структури послуг з урахуванням їх функціональних особливостей», до таких висновків дійшла М. Мальська досліджуючи концепції формування просторової структури сфери послуг [1, с. 288].

Нинішній і майбутній розвиток туризму потребує активнішої підтримки з боку урядів у плані інформації та просування туризму, а також забезпечення інфраструктури; необхідно освоювати нові ринки, робити кроки щодо забезпечення співпраці в усіх сферах – державних і приватних – в інтересах максимального заохочення сектора туризму [3]. Подальшого науково-теоретичного обґрунтування потребує аналіз макроекономічних змін в країнах на глобальному туристичному ринку в контексті використання конкурентних переваг інформаційних послуг.

Постановка завдання. На основі аналітичного огляду науково-теоретичних засад сучасного розвитку світової економіки і факторного аналізу міжнародної статистики за сукупністю критеріїв, визначити ступінь впливу інформатизації на розвиток ринку туристичних послуг та основні сегменти ринку за інтенсивністю використання інформаційних послуг у розвитку туристичного бізнесу. Постановка та вирішення цих завдань вимагає відповідного інструментарію, завдяки якому буде забезпечено дослідження туристичного бізнесу не тільки як відкритої системи, але і аналіз його складу, структури, процесів організації обміну з іншими суб'єктами глобального ринку послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Створення глобального інформаційного середовища створює передумови для розвитку інноваційного підприємництва у туристичному бізнесі через надання послуг для кожного споживача по індивідуальному запиту шляхом використання глобальних ресурсів. Тобто бізнес-модель сучасного туристичного бізнесу – це інноваційна модель: послуги індивідуальні, а ресурси – глобальні. Туристські фірми, споживачі і державні туристичні структури, що займаються підприємництвом, об'єктивно стають повноправними учасниками ринку сучасних технологій в якості виробників інформаційних продуктів та послуг і їх споживачів. Це стає невід'ємною умовою організації туристської діяльності на ринку виробництва туристських послуг.

Слід враховувати, що важливою передумовою успішного розвитку міжнародного туризму є зростання інформатизації суспільства. Сучасний цивілізаційний розвиток суспільства у більшості країн ґрунтується на широкому використанні Інтернету та ресурсів мобільних комунікацій. За даними Міжнародного Союзу електронних комунікацій в 2011 р. лідером за рівнем інформатизації була Південна Корея, далі йшла Швеція, Данія та Ісландія [16]. Спостерігається стійка тенденція збільшення потенціальних клієнтів туристичного бізнесу через глобальну Інтернет мережу та можливості використання інформаційних продуктів мобільного зв'язку (рис. 1).

Сучасний туристичний бізнес розвивається завдяки широкому використанню інноваційних ІТ-технологій, інформаційних засобів і різних комунікацій для ефективного просування та реалізації туристичного продукту, що обумовлює високий рівень інформаційного насичення туристичної пропозиції, а розвиток ринку інформаційних технологій веде до формування глобального туристичного інформаційного простору. За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, інтелектуальні послуги проникають в традиційні сфери туризму, різко підвищуючи їх ефективність і перетворюючи їх на елементи нової Інтернет-економіки.

За твердженням фахівців, туристичні послуги є важливим сектором національної економіки будь-якої країни, саме рівень розвитку туристичного бізнесу визначає яким чином це позначається на зростанні макропоказників країни. Туристичний бізнес є каталізатором прискореного розвитку національної економіки, є мультиплікатором зростання національного доходу, зайнятості й розвитку місцевої інфраструктури і зростання рівня життя місцевого населення, виступає як ефективний засіб охорони природи та культурної спадщини [4].

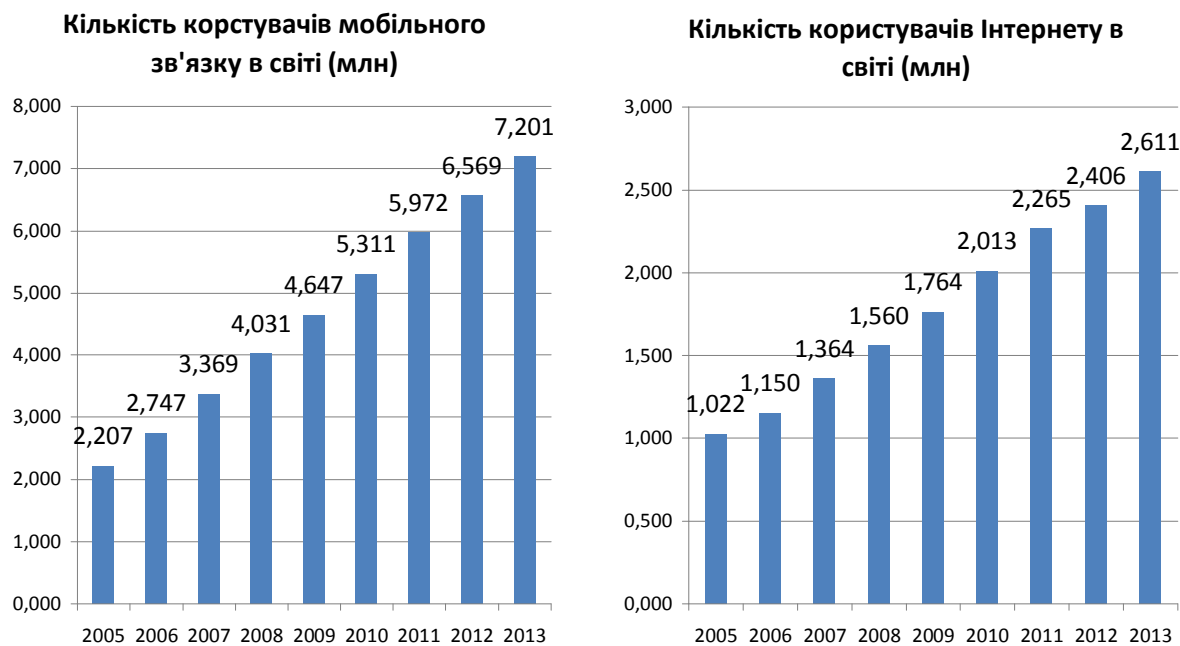

Рис. 1. Динаміка кількості користувачів мобільного зв'язку та Інтернету у глобальному просторі в 2005–2013 рр.

Згідно зі звітами ЮНВТО на міжнародний туризм (подорожі і пасажирський транспорт) припадає 29 % світового експорту послуг і 6 % загального експорту товарів і послуг. У світі туризм як стаття експорту займає п'яте місце після нафти, продукції хімічної, харчової та автомобільної галузей промисловості, але перебуває на першому місці у багатьох країнах, що розвиваються.

В сучасній структурі туристичного бізнесу розвиваються супутні види підприємництва, які позитивно впливають на макроекономічні показники країн. Згідно з останнім випуском Барометра міжнародного туризму ЮНВТО доходи турцентрів усього світу від наданих міжнародним відвідувачам послуг у сфері проживання та харчування, розваг, шопінгу та інших послуг і товарів досягли в 2013 році приблизно 1159 млрд. дол. США (873 млрд. євро). Зростання перевершило довгострокові прогнози, досягнувши 5 % у реальному обчисленні (з урахуванням коливань валютного курсу та інфляції). Темпи зростання доходів збігаються із зростанням міжнародних туристських прибуттів, які були також збільшені на 5 % (до 1087 млн.) у 2013 році проти 1035 млн. у 2012 році [5].

Крім надходжень у турцентрах (прибуткова стаття туризму в Платіжному балансі), туризм приносить також експортну виручку за послуги, що надаються (нерезидентам) міжнародним пасажирським транспортом. У 2013 році вона досягла приблизно 218 млрд. дол. США, у зв'язку з чим загальні надходження від міжнародного туризму становили 1,4 трлн. дол. США, або в середньому 3,8 млрд. дол. США в день.

Розвиток туристичного бізнесу позитивно впливає на стан ринку праці і зменшення показника безробітних в країнах і регіонах, що знаходяться на шляху просування туристів (транзитний регіон) та у країнах призначення (країни-дестинації). Контингент зайнятих працівників у туристичній сфері умовно можна поділити на два сегмента: персонал, безпосередньо зайнятий у цій сфері, частка якого протягом останніх років становила менше 40 %, і фахівців, що працюють у суміжних галузях економіки (більше 60 %) (рис. 2).

Така пропорція у структурі зайнятих на глобальному ринку туристичного бізнесу, за оцінками аналітиків ЮНВТО, збережеться і в майбутньому. Туризм є вагомим джерелом створення робочих місць, і, за прогнозами, протягом наступних п'яти років у світі створюватиметься близько 2500 нових робочих місць щодня. Це одна з небагатьох галузей економіки, де залучення нових технологій не призводить до скорочення працюючого персоналу. Це має важливе значення, оскільки, поглинаючи більше робочої сили, туризм зменшує соціальну напругу в суспільстві. Крім того, світовий досвід показує, що сферу туризму можна розвивати і в період економічних криз, що має важливе значення для країн Східної Європи. Витрати на створення одного робочого місця тут в 20 разів менші, ніж у промисловості, а

оборотність інвестиційного капіталу в чотири рази вища, ніж в інших галузях господарства [6]. Таким чином, туризм має мультиплікаційний ефект на зайнятість населення у регіонах його розвитку.

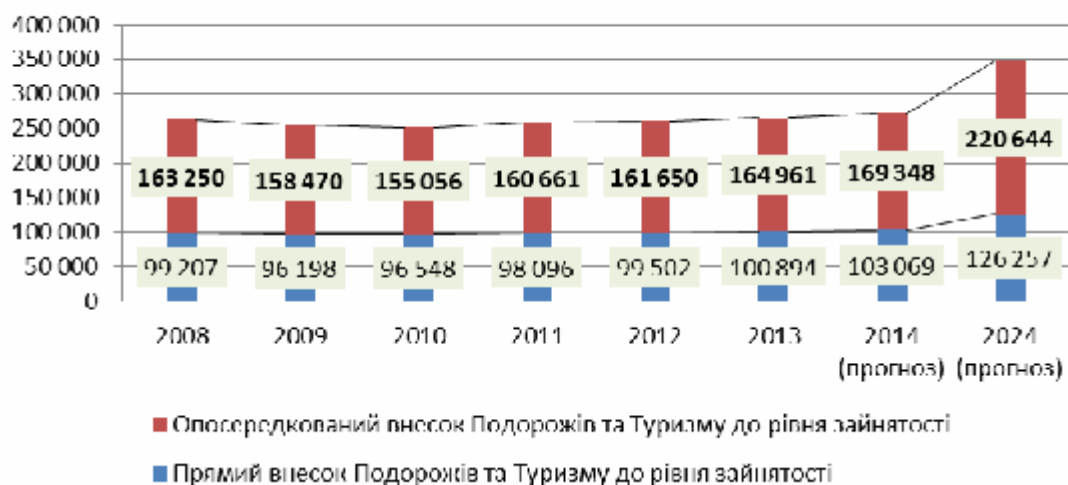

Рис. 2. Динаміка фахівців, зайнятих у сфері міжнародного туристичного бізнесу, кількість зайнятих (тис. осіб)

Джерело: складено автором на основі ЮНВТО [5].

Важливим критерієм оцінки впливу сучасного туристичного бізнесу на макроекономічні показники країн та світової економіки в цілому є його внесок у приріст світового ВВП. Аналіз динаміки темпів зростання ВВП за рахунок доходів від міжнародного туризму свідчить про тенденцію до збільшення у загальних обсягах, проте відносні показники приросту показують сформовану позицію на рівні близько 5 % щорічного зростання (рис. 3).

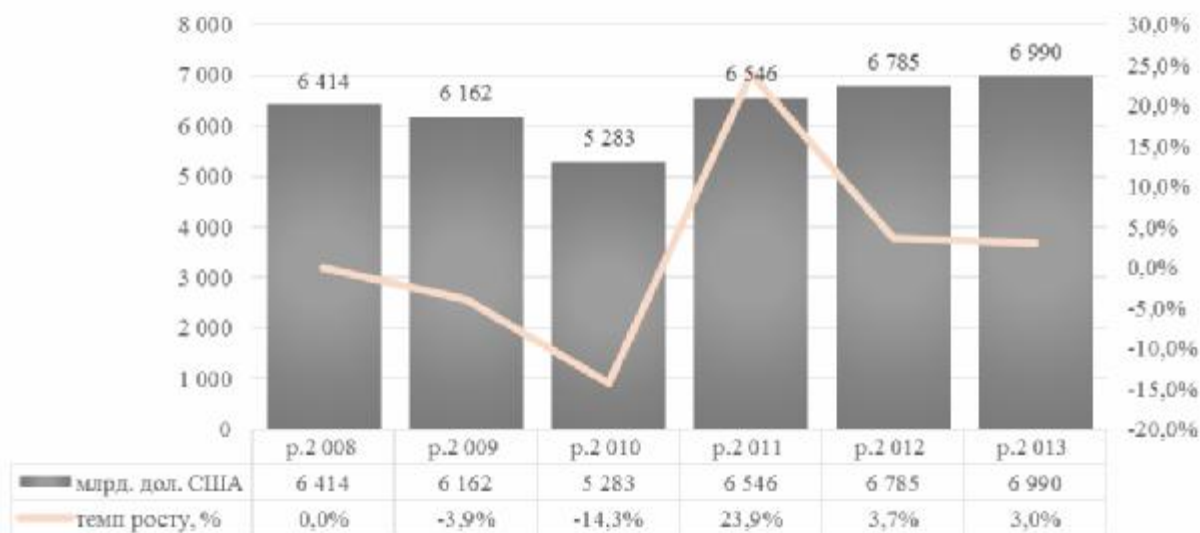

Рис. 3. Динаміка зростання світового ВВП від міжнародного туризму в період 2008–2013 рр.

Джерело: складено автором на основі [6].

Туризм – важлива галузь в національній економіці багатьох держав, яка забезпечує зайнятість місцевого населення, підвищує завантаженість готелів та ресторанів, збільшує кількість видовищних заходів, сприяє припливу іноземної валюти і т.д.

Це галузь економіки, яка останнім часом розвивається досить швидкими темпами, випереджаючи за темпами розвитку навіть нафтовидобуток та автомобілебудування (рис. 4).

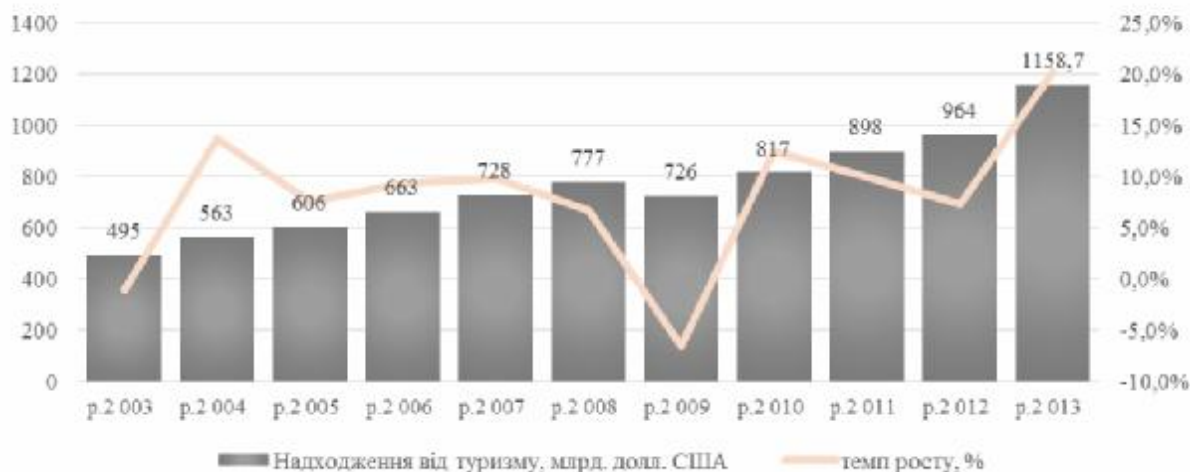

Рис. 4. Динаміка зростання надходжень від міжнародного туризму в період 2008–2013 рр.

Джерело: складено автором на основі [6].

Доцільно зазначити, що для країн «кінцевого призначення», надходження від міжнародного туризму обліковуються як експорт і включають всі трансакції, що пов'язані із закордонними відвідувачами, наприклад, їх проживанням, споживанням їжі та напоїв, палива, внутрішніх перевезень, покупок у місцевих магазинах, розваг, тощо [7]. Ці трансакції також включають операції, що були здійснені протягом дня або ночі перебування у країні. Слід зазначити, що надходження від них можуть бути дуже суттєвими особливо у випадку сусідніх країн, населення якого здійснює закупки на прикордонних територіях.

Для сучасного міжнародного туризму характерна значна територіальна нерівномірність розподілу надходжень від міжнародного туризму (рис. 5).

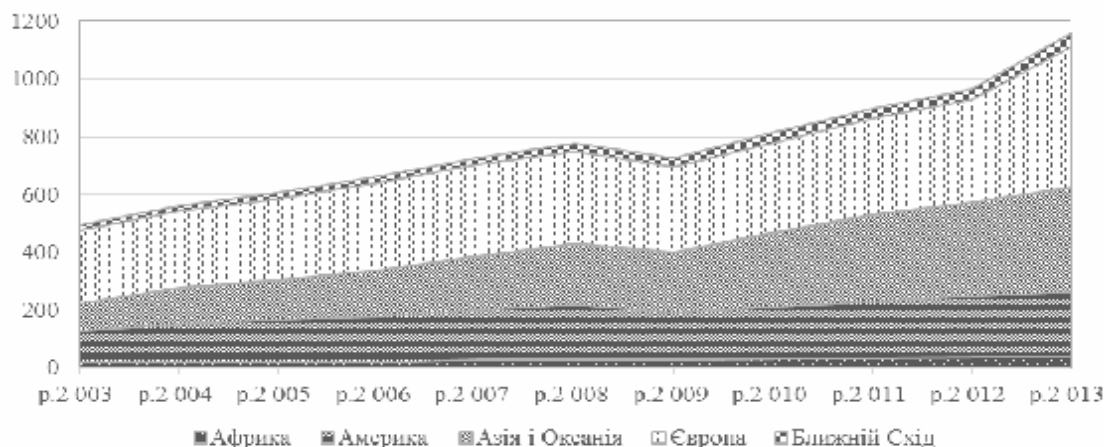

Рис. 5. Динаміка зростання надходжень від міжнародного туризму в розрізі регіонів в період 2008–2013 рр., млрд. дол. США

Джерело: складено автором на основі [6].

У найзагальнішому вигляді динаміка зростання надходжень від міжнародного туризму позитивна, проте за регіонами різна. На економічно розвинені країни припадає 57 % туристських прибутків, на країни, що розвиваються, – 30 %, а на країни з перехідною економікою – 13 % [7].

Як показує аналіз загального розподілу доходів від міжнародного туризму, за останнє десятиліття дуже посилилась роль Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Так, Азія і Океанія збільшила свою частку більше ніж у 1,6 разу, потіснивши всі інші частини світу за цим показником (рис. 6).

Просторова структура туристських прибуттів в Азійсько-Тихоокеанському регіоні значною мірою залежить від стану ринку міжнародного туризму в Китаї, на який припадає третина всіх прибуттів у регіон, а включаючи території Гонконгу і Тайваню, – понад 50 % [8].

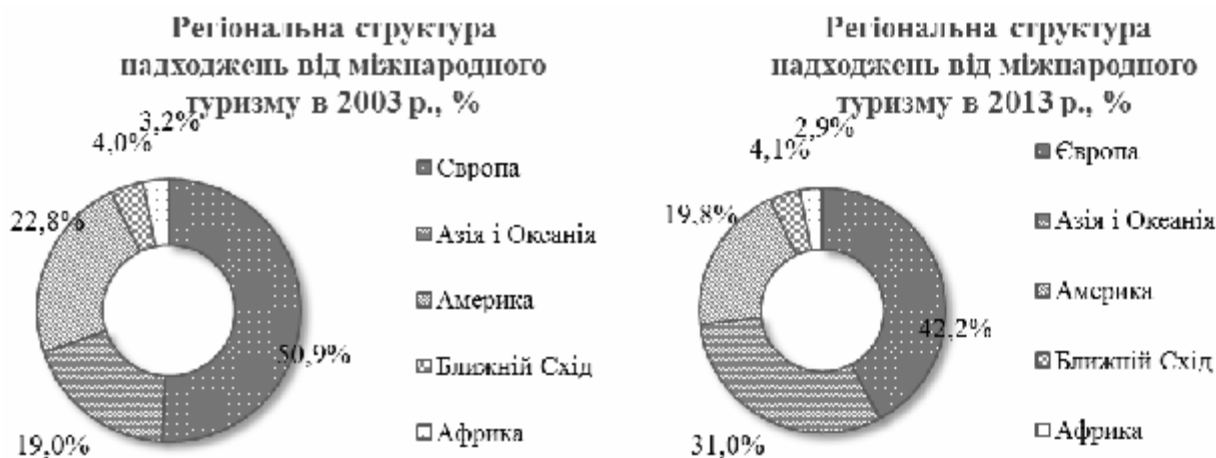

Рис. 6. Динаміка змін у структурі надходжень від міжнародного туризму у розрізі мегарегіонів глобального ринку

Джерело: складено автором на основі [6].

У відносному вираженні в Азійсько-Тихоокеанському регіоні у 2014 р. спостерігалось найбільш значне зростання доходів (+8%), за ним йде Американський регіон (+6%) і Європа (+4%). У перші десять турцентрів за доходами, де відбувалося сильне зростання, входять Таїланд (+23%), Гонконг (Китай) і Макао (Китай) (обидва +18%), крім них, в Сполученому Королівстві (+13%) і США (+11%) також спостерігалось двозначне зростання доходів. Доходи в Іспанії, Франції, Китаї, Італії та Німеччині зросли між 1 і 5 % [11].

Динаміка надходжень від міжнародного туризму в розрізі регіонів у період 2008–2013 рр. (див. рис. 5) значною мірою відповідає динаміці зростання Інтернет-користувачів у цих регіонах (рис. 7).

Рис. 7. Динаміка зростання користувачів Інтернету в розрізі регіонів у період 2005–2014 рр., млрд. дол. США

Джерело: складено автором на основі [5].

В останні роки Китай, Росія і Бразилія з їх перехідною економікою стали чинником динамічного розвитку виїзного туризму. У 2013 році ці три зростаючі ринки забезпечили близько 40 млрд. дол.

США з 81 млрд. дол. США загального збільшення міжнародних туристичних витрат. У минулому році Китай, який у 2012 році був найбільшим ринком виїзного туризму з витратами в 102 млрд. дол. США, показав збільшення витрат на 26 %, досягнувши в цілому 129 млрд. дол. США.

За прогнозами WTO, розвиток туризму буде зростати високими темпами, зокрема, зросте міжнародний туристичний рух, у результаті чого збільшиться і рівень доходу. Останнім часом на розвиток туристичного бізнесу великий вплив мають Інтернет-технології і все частіше у всесвітній павутині можна знайти різноманітні сайти (сторінки), присвячені розвитку туристичної індустрії, туристичним фірмам, агентствам, а також санаторіям, пансіонатам, базам відпочинку та готелям, які найбільш ефективно використовують переваги Інтернету для реклами та надання туристичних послуг [9].

Використання інформаційних ресурсів Інтернету збільшує доходи суб'єктів туристичного бізнесу від продажу турів, бронювання авіаквитків, готелів, інформаційних послуг тощо. Зокрема, виручка від реалізації онлайн-бронювань квитків у світовій мережі за 5-річний період з 2006 по 2011 року зросла більш ніж на 60 % (рис. 8).

Рис. 8. Динаміка виручки міжнародних компаній від онлайн бронювання квитків в період 2006–2011 рр., млрд. доларів США

Джерело: складено на основі [13].

Туристські фірми, споживачі і державні туристичні структури, що займаються підприємництвом, об'єктивно стають повноправними учасниками ринку сучасних технологій як виробники інформаційних продуктів та послуг і їх споживачів. Це стає невід'ємною умовою організації туристської діяльності на ринку виробництва туристських послуг.

Як заявив Генеральний секретар ЮНВТО Талеб Ріфаї, високі результати розвитку говорять про те, що прийшов час підняти пріоритет туризму в порядку денному торгівлі для максимального використання його потенціалу у сприянні торгівлі та регіональної інтеграції. У цьому зв'язку ЮНВТО та ВСПТ вирішили об'єднати зусилля задля досягнення загальної мети з інтегрування подорожей і туризму в глобальний порядок денний і позиціонування туризму як рушійної сили економічного зростання і розвитку [14].

ЮНВТО та ВСПТ представили Відкритий лист глав держав і урядів у всьому світі, в якому підкреслюється важливість подорожей і туризму. До теперішнього часу Відкритий лист отримали 70 глав держав і урядів. У свою чергу, глави держав і урядів приймають цей лист в знак визнання значущості подорожей і туризму для протидії нинішнім глобальним викликам. У Відкритому листі ЮНВТО/ВСПТ описується роль індустрії подорожей і туризму як одного з найбільш значущих у світі джерел створення робочих місць, потужного каталізатора соціально-економічного зростання і розвитку, а також ключового чинника в здійсненні переходу до «зеленої» економіки.

Висновки. Передумовою розвитку нових інноваційних бізнес-моделей у міжнародній індустрії туризму є процеси інформатизації світової економіки та глобалізації ринків. Структурні зміни глобального ринку туристичних послуг проявляються насамперед в формуванні нових конкурентних переваг

для територій за рахунок використання інноваційних продуктів. Сайти і портали туристичного профілю в мережі Інтернет забезпечують пошук і доступ до різнопланової інформації про туристичні об'єкти та послуги з можливостями вибору і замовлення вибраних послуг.

Більшість суб'єктів туристичного бізнесу прямо або опосередковано бере участь у міжнародному розподілі праці, зовнішньоекономічних відносинах з приводу купівлі-продажу туристичних продуктів. Частина цих товарів і послуг виникає у країнах, які генерують туристські потоки, друга частина – у країнах і регіонах, що знаходяться на шляху їх просування (транзитний регіон), третя – у країнах призначення (країни-дестинації).

Структурні зміни на глобальному ринку туристичних послуг мають декілька характерних ознак: темпи зростання доходів від туристичної діяльності відповідають темпам зростання прибутків туристів; збільшення доходів суб'єктів туристичного бізнесу залежить від зростання користувачів Інтернету; інформатизація туристичного бізнесу позитивно впливає на макропоказники країн світової економіки: темп зростання ВВП, приріст доданої вартості в сфері послуг, зменшення рівня безробітних.

Інтеграційні процеси на глобальному ринку туристичних послуг в умовах інформатизації суспільства будуть поглиблюватися і це має бути предметом подальшого науково-теоретичного дослідження.

Список використаної літератури

1. Лебедева О. А. Вплив сектору туристичних послуг на розвиток національної економіки / О. А. Лебедева // Економіка розвитку. – 2010. – № 4. – С. 34–37.
2. Верес О. М. Інформаційні системи готельно-туристичної діяльності [Електронний ресурс] / О. М. Верес, І. М. Ватраль. – 2010. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/20147/1/8-54-66.pdf>
3. Кифяк В. Ф. Організація туризму : навч. посіб. [Електронний ресурс] / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги–XXI, 2008. – 344 с. – Режим доступу : <file:///C:/Users/Admin/Desktop/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D0%B0%D0%BA%D0%B0/%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%83.pdf>
4. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1176>
5. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www2.unwto.org/>
6. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG>
7. UNWTO World Tourism Barometer. Vol. 12. April 2014. Statistical Annex.
8. Мальський М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг: підруч. / М. П. Мальський, Н. В. Антонюк. – К., 2008. – 661 с.
9. Панчак І. Туристичний бізнес та інформаційні технології / І. Панчак // Інноваційні процеси та їх вплив на ефективність діяльності підприємств : зб. виступів на V наук.-практ. конф. – Ч. 1. – К. : Укоопосвіта, 2008. – С. 110–117.
10. Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www3.weforum.org/docs/TTCR/2013/TTCR_OverallRankings_2013.pdf
11. Международный туризм принес US\$1.4 триллиона в экспортных поступлениях [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://media.unwto.org/ru/press-release/2014-05-14/mezhdunarodnyi-turizm-prines-us14-trilliona-v-eksportnykh-postupleniyakh>
12. Доповідь про стан інформатизації та розвиток інформаційного суспільства в Україні за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CBwQFjAA&url=http%3A%2F%2Fdknii.gov.ua%2F%3Fq%3Dsystem%2Ffiles%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fimages%2Fdoc&ei=qbctVJOXFYOGYwPTn4KICw&usq=AFQjCNE1fw_KfVfwuMryFQO_YzrI04n0GQ&bvm=bv.76802529,d.bGQ
13. Черевичко Т. В. Туризм и культурное наследие [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://tourlib.net/statti_tourism/cherevichko3.htm
14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://leadersfortourism.unwto.org/ru>

References

1. Lebedeva, O. A. (2010) Effect of tourism sector on the development of national economy. *Ekonomika rozvytku*, (4), pp. 34–37.
2. Veres, O. M. and Vatrak, I. M. (2010) Information systems of hotel and tourism activities [Internet]. Available from: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/20147/1/8-54-66.pdf>
3. Kyfyak, V. F. (2008) Tourism organization [Internet]. Chernivtsi: Knyhy–XXI, 344 p. Available from: <file:///C:/Users/Admin/Desktop/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D0%B0%D0%BA%D0%B0/%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%83.pdf>

- BF%D0%BA%D0%B0/%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%83.pdf>
4. Internet. Available from : <<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1176>>
 5. Internet. Available from : <<http://www2.unwto.org/>>
 6. The World Bank [Internet]. Available from: <<http://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG>>
 7. UNWTO World Tourism Barometer. Vol. 12. April 2014. Statistical Annex.
 8. Malskyy, M. P. and Antonjuk, N. V. (2008) International tourism and service industries. Kyiv, 661 p.
 9. Panchak, I. (2008) Travel business and IT. Innovative processes and their impact on the efficiency of enterprises: collection of performances at the Vth scient. conf., part 1. Kyiv: Ukooposvita, pp. 110–117.
 10. Internet. Available from: <http://www3.weforum.org/docs/TTCR/2013/TTCR_OverallRankings_2013.pdf>
 11. International tourism brought in US \$ 1.4 trillion in export earnings [Internet]. Available from: <<http://media.unwto.org/ru/press-release/2014-05-14/mezhdunarodnyi-turizm-prines-us14-trilliona-v-eksportnykh-postupleniyakh>>
 12. Report on the state of informatization and the development of information society in Ukraine for 2013 [Internet]. Available from : https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CBwQFjAA&url=http%3A%2F%2Fdknii.gov.ua%2F%3Fq%3Dsystem%2Ffiles%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fimages%2Fdop.doc&ei=qbctVJOXFYOGywPTn4KICw&usq=AFQjCNE1fW_KfVfwuMryFQO_Yzrl04n0GQ&bvm=bv.76802529,d.bGQ
 13. Cherevichko, T. Tourism and cultural heritage [Internet]. Available from: <http://tourlib.net/statti_tourism/cherevichko3.htm>
 14. Internet. Available from: <<http://leadersfortourism.unwto.org/ru>>

Стаття надійшла до редакції 01.12.2014.

Рецензенти: Н. П. Мешко, д.е.н., професор, зав. кафедри менеджменту та туристичного бізнесу факультету міжнародної економіки Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара; Л. О. Петкова, д.е.н., професор, зав. кафедри міжнародної економіки ЧДТУ.